

Mikulska, Maria

"W 70 rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę" : (sesja naukowa w TNP)

Notatki Płockie 33/4-137, 54-55

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„W 70 ROCZNICE ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI PRZEZ POLSKĘ” (Sesja naukowa w TNP)

W 1988 roku uroczystie obchodzono 70 rocznicę odzyskania niepodległości. W Płocku znaczącą imprezą była sesja naukowa zorganizowana przez Zarząd Główny Towarzystwa im. Henryka Sienkiewicza w Lublinie, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Płocku i Towarzystwo Naukowe Płockie. Sesja, zatytułowana „W 70 rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę”, odbyła się z udziałem 120 osób, w dniu 22 listopada 1988 r. w sali „Nowej” TNP.

W programie uroczystości znalazły się referaty, które dość szeroko naświetliły problematykę związaną z obchodzoną rocznicą. Otwarcia obrad dokonał mgr Jan Marciniak, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Płocku.

Wprowadzeniem do tematu był referat doc. dra Marcelego Kosmana z Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu odczytany, ze względu na chorobę referenta, przez dra Tomasza Jodelkę-Burzeckiego. W referacie „Dwie drogi do niepodległości” autor odsłonił wiele niejasnych, często przemilczanych informacji o wydarzeniach i działaniach różnych ugrupowań politycznych w okresie poprzedzającym niepodległość, rehabilitując w znacznym stopniu pracę Rady Regencyjnej.

Kolejny referent, dr Marian Chudzyński — wiceprezes TNP, w wystąpieniu zatytułowanym „Płocczanie wobec lat wojny i niepodległości (1914—1918)” naświetlił sytuację polityczną i nastroje patriotyczne mieszkańców naszego miasta w omawianym okresie. Jak wynika z wypowiedzi dra Chudzyńskiego płocczanie nie zawsze w swych odczuciach byli zgodni z ogólnymi tendencjami panującymi w społeczeństwie polskim. W ostatnich latach wojny wrogość do ro-

Siedziba TNP, sala „Nowa”, 22 listopada 1988 r. W sesji wzięło udział 120 osób. Referat pt. „Płocczanie wobec lat wojny i niepodległości (1914—1918)” wygłasza dr Marian Chudzyński — wiceprezes TNP. Za stołem od lewej strony: prof. dr Lech Ludorowski z UMCS — prezes Towarzystwa im. Henryka Sienkiewicza w Lublinie, mgr Jan Marciniak — dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Płocku i dr Tomasz Jodelka-Burzecki członek Związku Literatów Polskich w Warszawie.

syjskiego zaborcy nie miała większego oddźwięku w środowisku plockim, bowiem już w 1915 roku Płock znalazł się pod okupacją niemiecką i główna niechęć skierowana była przeciw okupantowi pruskiemu.

Płocczanie wielokrotnie okazywali swoje wrogie nastawienie do władz niemieckich, poprzez bojkotowanie lub umiejętnie, często przewrotne interpretowanie rozporządzeń pruskich. Jeszcze przed zakończeniem działań wojennych potrafili zdobyć się na kilka gestów, w których oficjalnie manifestowali swoją polskość. Jednym z jej przejawów było nadanie imienia króla Władysława Jagielly Gimnazjum Męskiemu. Lata 1918—1919 przyniosły ogólne nasilenie tendencji rewolucyjnych. Płock, w którym działał prężny ruch robotniczy, otrzymał w tym czasie przydomek „czerwonego miasta”.

Nieco inny charakter miał referat prof. dra Lecha Ludorowskiego wykładowcy Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie — prezesa Towarzystwa im. Henryka Sienkiewicza, zatytułowany „Henryk Sienkiewicz wobec odzyskania niepodległości”.

Prof. Ludorowski w przystępnej formie przybliżył mało znane fakty z życia pisarza, świad-

czące nie tylko o jego nieustannych staraniach o zachowanie ducha polskiego w narodzie, ale także bezpośredniej walce słowem i piórem o niepodległość ojczyzny. Działalność pisarska, a także polityczna Sienkiewicza sprawiły, że stał się wielkim autorytetem moralnym i duchowym przywódcą wszelkich działań niepodległościowych. Niestety, jak wiemy, nie doczekał wolności, ale jego prestiż i wzór postawy obywatelskiej były drogowskazem dla wielu jeszcze pokoleń Polaków.

W dyskusji, która wywiązała się po wysłuchaniu referatów zabrali głos: mgr Tadeusz Kowalewski — prezes Zarządu Wojewódzkiego PTTK w Płocku, członek TNP i mgr Jan Borysiak nauczyciel Liceum Ogólnokształcącego w Gąbinie, członek TNP. Oba wystąpienia były uzupełnieniem tematów poruszonych w głównych referatach.

Podsumowania obrad dokonał dr Tomasz Jodelka-Burzecki, stwierdzając konieczność bardziej obiektywnego przedstawienia wydarzeń związanych z odzyskaniem i pierwszymi latami niepodległości.

Maria Mikulska

JUBILEUSZOWA SESJA NAUKOWA W WYSZOGRODZIE Z OKAZJI 200-LECIA URODZIN WINCENTEGO HIPOLITA GAWARECKIEGO — BADACZA DZIEJÓW MAZOWSZA

19 listopada 1988 r. odbyła się uroczysta sesja naukowa, zorganizowana przez Oddział Towarzystwa Naukowego Plockiego w Wyszogrodzie, poświęcona regionaliście Mazowsza, z epoki Oświecenia W. H. Gawareckiemu. Współorganizatorami byli: Mazowiecki Ośrodek Badań Naukowych w Warszawie oraz Komitet Fundacji Tablicy Pamiątkowej ku czci W. H. Gawareckiego w Orszymowie.

Sesję poprzedziły zaproszenia z okolicznościowym ekslibrisem W. H. Gawareckiego zaprojektowanym i wykonanym przez artystę grafikę Zbigniewa Strzałkowskiego.

Na program sesji złożyły się referaty naukowe, wystawy, program artystyczny, odsłonięcie tablicy pamiątkowej ku czci W. H. Gawareckiego w nowym gmachu TNP w Wyszogrodzie oraz wmurowanie identycznej tablicy w kaplicy ementarnej w Orszymowie. Na tablicy widnieje napis:

*Wincenty Hipolit Gawarecki
1788—1852*

*zasłużony badacz dziejów ojczystych
historyk Mazowsza
w 200-lecie
w holdzie*

*Towarzystwo Naukowe Płockie
Oddział w Wyszogrodzie — Społeczeństwo
Ziemi Wyszogrodzkiej*

Uroczystość rozpoczęła grupa uzdolnionej młodzieży Liceum Ogólnokształcącego im. J. Śniadeckiego w Wyszogrodzie recytując wybór tekstów W. H. Gawareckiego pod tytułem „Mazowsze”. Dalszą część artystyczną kontynuowała muzykolog p. Ada Obidowicz zapowiadając koncert muzyki Chopina, wykonany po mistrzowsku przez wirtuoza p. Alberta Zaka z Kanady. Następnie w imieniu gospodarzy powitał gości przewodniczący Oddziału TNP w Wyszogrodzie mgr Edward Olbromski, który w swoim lakonicznym wystąpieniu na temat „Myśl — potrzeba historii regionalnej” zwrócił uwagę na niezbędność poznawania historii regionalnej, na której opierają się dopiero wszystkie syntezy. Podkreślił czym jest jej zakodowanie, lub brak w innych krajach i społeczeństwach. Z kolei przewodnictwo sesji zostało powierzone wiceprezesowi TNP dr Marianowi Chudzyńskiemu, który zaprosił prelegentów do wygłaszania referatów. „Biografię W. H. Gawareckiego” przedstawiła z Oddziału TNP w Wyszogrodzie mgr Janina Olbromska. W swoim wystąpieniu przybliżyła mało znaną sylwetkę W. H. Gawareckiego syna ziemi Mazowieckiej.

Urodził się 12X1788 r. w Borzeniu. Pochodził ze starej rodziny szlacheckiej z ziemi wyszogrodzkiej, herbu Nałęcz. Ród Gawareckich był notowany w końcu XIV w. w herbarzach